

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті. – К., 2001. – 24 с.
2. Сгадова В.В. Методичній роботі – науковий характер // Педагогічні інновації у сучасній школі. – К., 1994. – С. 49-53.
3. Гуменюк В.В., Наумчук І.А. Науково-методична робота з педагогічними кадрами. – Хмельницький, 2005. – 160 с.
4. Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / За ред. В.І.Пуцова. – К., 1995. – 180 с.
5. Тороній В. Проблеми ПТО Закарпаття: минуле і майбутнє// Профтехосвіта. – 2011. - № 8. – С. 4-11.
6. Ковальчук В. Розвиток професійної майстерності викладача ПТНЗ// Профтехосвіта. – 2011. - № 8. – С. 12-23.
7. Інноваційний досвід професійно-технічної освіти Закарпаття/ За ред. В.Е.Тороній. – Ужгород, 2011. – 102 с.
8. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність. – Тернопіль, 2009. – 360 с.
9. Химинець В.В. Інноваційно-гуманістичне спрямування сучасної освіти// Педагогіка і психологія. – 2010. - № 3(68). - С.15-24.

АКТУАЛЬНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПТНЗ

Ковальчук В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач НДІ експериментальної педагогіки та педагогічних інновацій Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, головний редактор журналу „Профтехосвіта” видавництва „Шкільний світ”

У сучасних умовах становлення і розвитку ринкових відносин та розвитку економіки постає одне з найважливіших питань –

конкурентоспроможність продукції, техніки і технології, кадрових ресурсів. Все це висуває перед навчальними закладами професійно-технічної освіти нові завдання щодо підвищення якості та ефективності навчання, виховання та розвитку майбутніх кваліфікованих робітників і фахівців.

За двадцять років становлення української професійно-технічної освіти однією з її суттєвих проблем стала кадрова криза у сфері виробничого навчання. Її детермінанти визрівали ще в кінці радянського періоду, коли професійно-технічні училища в суспільній свідомості поступово набували імідж другосортності, а в часи домінування „дикого капіталізму”, де героями часу стали люди в „білих комірцях” – остаточно набули свого деструктиву. Сотні професійно-технічних навчальних закладів припинили своє існування, а тисячі досвідчених майстрів виробничого навчання, загубивши роботу освоювали торгівельно-закупівельний спосіб життя на ринках країни.

Нині, в системі ПТГО, майстрів виробничого навчання налічується понад 20,8 тисяч осіб. Їх роль у часи поступового відновлення технологічного процвітання України набуває виняткового значення, а рівень складності поставлених суспільством завдань потребує уваги держави та допомоги педагогічної науки. І справа не тільки в тому, що їхня цільова аудиторія формується з числа здебільше занедбаних дітей, а в тому, що самі майстри виробничого навчання потребують підвищення рівня педагогічної майстерності, озброєння сучасними технологіями навчання і виховання. Як показує статистика 40% педагогічних працівників ПТНЗ мають лише технічну освіту.

Майстер виробничого навчання є ключовою фігурою навчально-виробничого процесу. Саме йому належить провідна роль у керуванні процесом навчання і виховання учнів у ПТНЗ.

У діяльності майстра, в порівнянні з діяльністю викладачів, значно знижується „литом вага” інформативної функції і посилюється керівна, спрямовуюча, інструктивна функція [2, с.14-15]. Особливістю процесу виробничого навчання є пріоритет формування

професійних умінь і навичок перед формуванням професійних знань. Знання є основою умінь, проте головною метою, яка визначає специфіку виробничого навчання як частини процесу професійної освіти, виступають професійні вміння і навички.

Головною ознакою педагогічної майстерності є вміння навчити учнів тому, що знає і вміє сам майстер. Педагогічна майстерність проявляється насамперед у тому, що майстер впевнено володіє ефективними способами навчання учнів, вміє виховувати у них позитивні якості особистості, повага до своєї майбутньої професії, вміє навчати долати труднощі на шляху до досягнення мети, у відповідальності за результати своєї педагогічної діяльності. Такий педагог має високий авторитет в учнів.

Сьогодні майстру виробничого навчання важливо усвідомити завдання, що передбачають підготовку учнів, які мають уміти не тільки виконувати певні операції, а й творчо мислити, зіставляти та аналізувати факти, аргументовано захищати власну точку зору, мають достатню теоретичну підготовку, вміють реалізувати її на практиці. Для цього педагогам потрібне розуміння того, що сьогодні вже неможливо викладати традиційно, коли у центрі навчального процесу перебуває педагог, а учні пасивно сприймають матеріал [1, с.5]. Тому важливо усвідомити необхідність використання інноваційних технологій навчання.

Водночас є необхідність постійного фахового вдосконалення педагога, яке забезпечується диференційованим підходом до вдосконалення конкретних спеціальних знань, залежно від виду його професійної діяльності, що в свою чергу вимагає високої педагогічної майстерності. Не можна володіти запасом знань на всі випадки життя – їх необхідно постійно поповнювати й оновлювати. Навчальний заклад – це живий механізм, тому передбачити ситуації, які можуть виникнути, неможливо, але бути готовим до них потрібно. Високі професійні й особисті якості майстра, його педагогічне мистецтво сприяють успіху навчання і виховання молодих робітників. Чим вони вищі, тим, як правило, кращі результати навчально-виховної роботи.

Нова парадигма освіти обумовлює оновлення професійної освіти. Цей процес є особливо актуальним у зв'язку з кардинальними змінами в системі освіти, що підтверджує необхідність розвитку особистості самого педагога, не тільки щодо озброєння його професійно необхідними науково-теоретичними знаннями, а й щодо його гуманістичної сутності. Це передбачає зміну моделі навчання з авторитарно-дисциплінарної на особистісно орієнтовану. Визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємодія, творча співпраця. За таких умов важливим є вміння організувати навчальний процес як взаємодію, спрямовану на розвиток особистості, здійснювати культуротворчу життєтворчу місію.

Для розкриття творчих можливостей учнів, задоволення їх особистих та суспільних інтересів, викладачу необхідно володіти методиками, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають творчі здібності. Досягнути цих завдань можливо тільки за умови інноваційного, творчого підходу до процесу навчання. Інноваційні методи навчання захоплюють учнів, пробуджують у них інтерес і мотивацію, навчають самостійному мисленню і діям, сприяють формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії. Впровадження інноваційних методик у викладання фахових дисциплін та виробничого навчання дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Учень стає співавтором процесу навчання. Підхід до учня, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості. Він полягає насамперед у підвищенні навчально-виховної ефективності занять, і як наслідок - у значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, умінь і навичок, які набули учні. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення. Використання інноваційних підходів до навчання на основі інтерактивних методів у професійній школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів та майстрів виробничого навчання.

Від добре організованого майстром виробничого навчання навчально-виховного процесу й середовища для навчання залежить успіх підготовки трудового потенціалу країни і добробут кожного з нас.

Література

1. Ковальчук В. І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу в ПТНЗ: спецкурс для підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти – К.: Шкільний світ, 2009. – 136 с.
2. Скакун В. А. Организация и методика профессионального обучения: Учебное пособие. – М.: Форум: ИНФРА-М, 2007. – 336 с.
3. Якушева С.Д. Основы педагогического мастерства: учебник для студ. сред. проф. учебн. заведений / С.Д. Якушева. – 3-е изд., стер. – М.: издательский центр „Академия”, 2010. – 256 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ

*Тороній В.Е., директор навчально-методичного
центру професійно-технічної освіти
у Закарпатській області*

Часто ганяючись за гарними словами, сучасними технологіями, інноваціями, починаємо забувати про справжнє призначення освітнього навчального закладу, зокрема, ПТНЗ – готувати кваліфікованого робітника, грамотного, вмілого, здатного до саморозвитку і самореалізації, спроможного гнучко реагувати на потреби ринку праці, активно впливати на соціально-економічні та культурні процеси. Бо ж такими є пріоритети розвитку професійної освіти сьогодні, що дають можливість забезпечити якісно новий рівень системи підготовки робітників, розширювати діапазон запровадження но-